

אהבה מחויבת

הצעד הראשון להשגת החוכמה הוא להגדיר במדויק את המושגים. למדנו בחוברת #1 שה"אהבה" היא ההרגשה שאנו חווים כאשר אנו מתמקדים במעלות של האחר. איך אתה היית מגדיר את המושג "מחויבות"?

1 הרב יוסף אלבו – ספר העיקרים (ד:מה)

הטעם לפועל הזה בכריתת הברית הוא: שכריתת הברית הוא קשר קיים בין שני אנשים כורת הברית, כדי ששור ולדבק האהבה ביניהם, עד שיהיו שניהם כאלו הם גוף אחד. וישמור כל אחד מהם את חברו כשמירתו את עצמו... ומזה יתחייב כי כאשר ירגיש האחד איזה נזק או צער בא על חברו בעל בריתו, שיכניס עצמו בדוחק להצילו, כמו שיכניס עצמו בסכנה בעד עצמו... ולזה תמצא כי אהבה (13) בגימטרי"א עולה לאחד (13), כי אין האהוב זולת עצמו כלל. ולזה יבטח בו ויגלה אליו סודותיו, כמו שמגלה אותם לעצמו.

אהבה מחויבת היא מיזוג של נאמנות, מסירות ואמון – כאשר השניים מתאחדים ונעשים לאחד.

2 הרב אביגדור נבנצל – ירושלים במועדיה (פסת, עמ' קצ)

ידוע הסיפור על הגאון הרב אריה לוי זללה"ה שבא פעם לרופא עם אשתו, ואמר לרופא: "אדוני הרופא, הרגל של אשתי כואבת לנו". כי הוא הרגיש שאם כואב ברגל של אשתו, הרי שכואב גם לו. כך בעל צריך להרגיש עם אשתו.

כיצד אפשר ליישם את מוסר ההשכל של הסיפור הנ"ל כדי לחזק את הקשר האישי שלך עם הקרובים אליך?

הרב יוסף אלבו (1380-1444) חי בספרד, מחבר ספר העיקרים, חיבור פילוסופי קלאסי.

הרב אביגדור נבנצל (נולד 1935) היה רב העיר העתיקה בירושלים. נשיא ישיבת נתיב אריה, רב בית כנסת הרמב"ן.

היררכיה של קשרים

לא כל הקשרים שווים. התלמוד (ברכות נו:): משתמש בשלושה סמלים כדי לייצג שלוש רמות שונות של קשרים מחויבים – נהר, קומה, וציפור.

3 הרב אהרן פלדמן – שלוש שלומות הן (פרק א')

נתאים המתאימים לבישול. הקדרה משתמשת בתכונות של המים לשמור חום, דך, בכוחה של האש ליצור חום, כדי להפיק מוצר מוגמר הראוי לאכילה. הקדרה, אם כן, השכינה שלום פורה בין האש ובין המים.

[3] יחידה משולבת

הציפור מסמלת את הרמה העילאית ביותר הגלומה במושג "שלום". לציפור יש שתי תכונות שונות – מחד גיסא יש לה היכולת להתקיים על הארץ, מאידך גיסא יש לה היכולת לדאות במרומים. שתי תכונות אלו אינן כישורים נפרדים השוכנים זה בצדו של זה, אלא פרטים של מנגנון אחד המתפקד כהלכה בשתי הרשויות. אורח הילוכה של הציפור על פני הקרקע מושפע ממבנה גופה המיוחד, המאפשר לה לעוף, וכן להיפך, אופן מעופה בשמים מותאם לדרך בה היא מדדה על הארץ. הציפור הינה בריה שוכנת ארץ ודואה במרומים גם יחד, ולכן מסמלת היא שלום שבו התמזגו שני טבעים, שתי ישויות, לשלום אחת...

יחסי-הגומלין ביניהם הפכו כה חיוניים ורבי משמעות, עד שאין אחד מהם רואה עוד את עצמו כישות נבדלת. קשר רגשי נוצר ביניהם, קשר העומד מעל לכל תחושה של תלות הדדית או מחשבה אודות טובות-הנאה. כל אחד נהיה רגיש לצרכים של זולתו כאילו היו אלו הצרכים שלו עצמו. כל אחד מאושר להעניק לבן-הזוג כשם שהוא מאושר לקבל ממנו. אין כל תחושה נפרדת של המושג "אני", רק המושג "אנחנו" קיים. ביניהם שוררת אהבה שאינה תלויה בדבר – אהבה בלתי אנוכית המתעלה מעל כל סיבה... שני השותפים לברית הפכו חלק מבריאה חדשה, ישות חדשה... זהו שלום הצפור – שנים שהם אחד.

[1] תועלת הדדית

הגנה הנמוכה ביותר של שלום הינה העדר כל עימות; שלום במובן השלילי. מצב זה מתקיים כאשר שני אנשים או שתי קבוצות נקשרים לצורך מימוש האינטרסים ההדדיים שלהם. למרות שיש יחסי-גומלין פעילים ביניהם, הרי כל שותף נשאר יחידה עצמאית ונפרדת.

הנהר הוא המסמל שלום זה. נהר הוא נתיב תובלה קלאסי, המקשר שתי ערים בקשרי מסחר, ועל כן מייצג הוא יחסים המתקיימים בין שתי ישויות, אשר תועלתן ההדדית בלבד היא הקושרת אותן זו אל זו.

[2] חברי הקבוצה

רמה גבוהה יותר של שלום, היא זו הקיימת כאשר שני אנשים או שתי קבוצות פועלים יחד למען השגת מטרה משותפת, אליה לא היה יכול להגיע כל אחד מהם בכוחות עצמו כגון, בני אדם יחידים המתאגדים כדי לבנות גורד-שחקים, חברות המתאחדות לקיים מונופולים על מנת לשפר את יכולת התמודדותן על שוק הצריכה, אומות המצטרפות זו לזו בבריתות הגנה הדדיות. דבר מאלו לא יכול היה להיבצע על ידי כל פרט בפני עצמו. רק על ידי המאמצים השותפים של הפרטים הפועלים כמכלול, ניתן להגשים את המטרות הרצויות. אין כאן דו-קיום גרידא, אלא שלום של עשייה משותפת להשגת יעדים שאלמלא השלום לא ניתן היה להשיגם.

הקדירה, היא המסמלת שלום מסוג זה. הקדרה מתוכננת לכנת אוכל על ידי ניצול כוחותיהם המנוגדים של האש והמים. אילו היינו שורים את האוכל במים לבדם, היה מפסיד את טעמו ומתקלקל. אילו הנחנוהו ישירות על האש, היה נחרך. פעולת התיווך של הקדרה, היא שיצרה

ככל שרמת המחויבות גדלה, כך גם ביטוי האהבה גדל. מה הן המחויבויות העיקריות בחיים? (לא רק משפחה וחברים, אלא גם קריירה, קהילה, תחביבים, רכוש, אידאלים וכו')

מה הן שלוש המחויבויות הראשונות ברשימה שלך?

1 _____ 2 _____ 3 _____

כעת נתחיל לאסוף תובנות לחיזוק הקשרים החשובים ביותר בחיינו.

הורה וילד

להיות הורה לילד משמעותו להיות חלק מהקשר החזק והקדום ביותר שיש לחיים להציע. ההורים מספקים את החומרים שמהם נוצר הילד, פשוטו כמשמעו.

4 רש"י – בראשית ב:כד

הוֹלֵד נוֹצֵר עַל יְדֵי שְׁנִיָּהֶם, וְשֵׁם נִעֲשֶׂה בְּשֵׁרָם אֶחָד.

- מהו לדעתך הגורם החשוב ביותר ביצירת הקשר המיוחד בין הורה לילד?
- איזו חובה, אם בכלל ישנה כזאת, יש לילד בקשר זה?

5 הרב מתתיהו סלומון – בלבבות מלאי אהבה

בזמנים המודרניים, החיים נהיו מסובכים מאוד, ונראה שלהורים כבר אין די זמן לילדים שלהם. קצב החיים בזמנים המודרניים מהיר מאד. כולם עסוקים היום. האב עסוק. האם עסוקה. והם עסוקים בדברים טובים. ופשוט אין להם די זמן לתת לילדים שלהם.

הילדים לא מקבלים את תשומת הלב שהם זקוקים לה, והם מרגישים זאת. לפעמים הם יכולים אפילו להרגיש שהם סוג של גורם מפריע בחיים של ההורים שלהם...

ילד צריך להרגיש שלהורים שלו אכפת ממנו, שהוא מעניין אותם. זה ממש נורא כאשר ילד חושב שההורים שלו לא מעוניינים בו, כאשר הוא רוצה משהו ולהורים שלו פשוט אין את הזמן ואת הסבלנות להקשיב לו. ילד צריך טיפול מיוחד, ותשומת לב מיוחדת. הוא ירגיש בטוח ומוגן רק אם ידע שהוא מרכז העולם של הוריו.

6 הרב רפאל פלקוביץ וד"ר דוד פלקוביץ – הורות מאוזנת

אחד מן הערכים הכי בסיסיים שהורים צריכים להקנות לילדים שלהם הוא ערך "הכרת הטוב". האמת היא, שהכרת טובה ותודה היא ערך כל כך מרכזי ביהדות שעצם השם "יהודי" מיוסד על המילה "הודאה" (ראה בראשית כט:לה).

אולם, הרבה ילדים לוקחים כמובן מאליו את כל מה שההורים שלהם עושים בשבילם. הם אפילו אינם מודעים לחובת הכרת הטוב שיש להם כלפי ההורים שלהם עצמם. כתוצאה מכך, הרבה פעמים הורים מרגישים לא בנוח לבקש מהילדים שלהם להכיר טובה על מעשי החסד הרבים שהם עושים בשבילם.

הקניית ערך "הכרת הטוב" לילדים – בברכה נרגיל אותם לומר תודה להורים – היא מרכיב חשוב בלימוד שלהם על הערכים המרכזיים והיסודיים של האדם היהודי. לעוד תובנות בנושא הורות יהודית, ראה סדרת חוכמת חיים חלק "הורות".

רש"י (רבינו שלמה יצחקי, צרפת, המאה ה-1) – נחשב כראש וראשון מבין מפרשי התורה. יותר מ-200 פירושים נכתבו על פירושו של רש"י על חמשה חומשי תורה.

הרב מתתיהו סלומון – משגיח רוחני בישיבת בית מדרש גבוה בלייקווד, ניו ג'רזי, המוסד היהודי הגדול ביותר בצפון אמריקה, ובו יותר מ-5000 תלמידים. נולד בגייטסהד, אנגליה, שם שימש כמשגיח בישיבה המקומית במשך 30 שנה.

הרב רפאל פלקוביץ היה רב קהילת כנסת ישראל בפאר רוקאווי שבניו יורק במשך 60 שנה. בנו, ד"ר דוד פלקוביץ, הוא מרצה לפסיכולוגיה בישיבה יוניברסיטי בניו יורק.

החיבור המשפחתי

- כל קשרי הדם – הורים, אחים ואחיות, סבים וסבות, בני דודים – יש בהם בחינה מסוימת של קירבה שאינה קיימת אפילו בקשר של נישואין.
- אי אפשר "להתגרש" מהמשפחה. כאשר אנו נקלעים למצב בעייתי, אנו יודעים על מי אפשר לסמוך.

7 בראשית יד:יד

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבְּהָ אָחִיו, וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵּיתוֹ
שָׂמְנָה עֶשֶׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וַיִּרְדֹּף עַד דָּן.

מדרש אגדה – בראשית פרק יד

ולא עשה מלחמה אלא להציל את לוט ואת רכושו, לפי שהיה בן אחיו.

פירוש הרב עובדיה ספורנו – בראשית ב:ט

שדרכו לתת לב לצרכי קרובו, כאמרו "ואח לצרה יולד" (משלי יז:ז).

8 רמב"ם – מורה נבוכים (ג:מב)

וזאת המידה תשמרה ותחזקה זאת התורה הישרה מאד. רצוני לומר נשיאת פני הקרובים והיטב להם... וכבר הודיעתנו התורה בזאת המדה הפלגה גדולה מאד, והיא שהאדם צריך לישא פנים לקרוביו, ולקרב מאד כל מי שיש לו עמו אחוה. ואפילו חטא לו וחמסו, ואפילו היה הקרוב ההוא בתכלית ההפסד, אי אפשר לו מבלתי שישא פנים לקרובו.

דמיין שאתה מקבל שיחת טלפון מבן הדוד שלך בשלוש לפנות בוקר. הוא אומר לך שנעצר על לא עוול בכפו, ואין אף אדם בעולם שיכול לעזור לו חוץ ממך. הוא צריך שתיסע שעתיים ותביא אתך 1,000 דולר כדי לשחרר אותו ממעצר. **מה היית עושה?**

לעוד תובנות בנושא "הקשר היהודי המשפחתי", ראה דף 8.

בראשית – הספר הראשון מתוך חמשת חומשי תורה.

מדרש אגדה – מבוסס על טקסטים מקראיים קלאסיים. שם המחבר לא ידוע. המאה ה-12 או ה-13 לספירה.

רבי עובדיה ספורנו (1475–1550), רב ורופא איטלקי.

רמב"ם (המאה ה-12, ספרד ומצרים), מחבר ספר פילוסופי, **מורה נבוכים**, כתובה בערבית, היא השפיעה על פילוסופים לאורך הדורות.

יעדים וערכים

חוץ מהנאמנות למשפחה הקרובה, רוב הנאמנויות שלנו בחיים הן מבחירה: חברים, בעל/אישה, קריירה, אידאלים. כדי לבחור בחירה נבונה, הגדר את ערכי היסוד שלך:

- ממה אכפת לי באמת?
- מה הם סדרי העדיפויות שלי?
- מהן השאיפות הכי עמוקות שלי?

בנה לעצמך מאגר מידע של מודעות עצמית. בזמנך הפנוי, מלא את השאלון בדף 15 (נספח א') "15 דרכים להגדיר את המטרות והערכים".

אהבה בנויה על המחויבות המשותפת של שני בני אדם לחתור למטרות ולערכים משותפים.

9 קהלת ד:ט-י

טוֹבִים הַשְּׁנִים מִן הָאֶחָד, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם.
כִּי אִם יִפְלוּ הָאֶחָד, יִקִּים אֶת חֵבְרוֹ. וְאִילוּ הָאֶחָד שָׁיְפוּל, וְאִין שְׁנֵי לְהַקִּימוּ.

חברות היא יותר מ"כיף משותף". השתמש במאגר המידע שבנית כדי לחפש באופן יזום חברים שהערכים והשאיפות שלהם תואמים את שלך.

10 הרב נח ויינברג – 48 דרכים לחכמה (#11)

רוב החברויות שלנו נוצרות כתוצאה מנסיבות שאינן בשליטתנו. הכתיבו לך שאדם מסוים יהיה השותף שלך במעונות באוניברסיטה. השכן שלך "במקרה" חובב טניס מושבע בדיוק כמוך. אבל מה קורה כשאתה מסיים את התואר, או כשאתה כבר לא נהנה ממשחק טניס טוב? החברות נגמרות...

חבר אמור להיות חבר לחיים. חברות אמורה להיות מבוססת על אמון שהוא בלתי שביר, יהיו הנסיבות אשר יהיו, אפילו אם הדרכים שלכם כבר כלל לא משתלבות. לכן המילה "חבר" קשורה למילה "חיבור".

אל תפתח קשר עם מישהו סתם בצורה אקראית. חשוב קצת מה הקריטריונים שאתה רוצה שיהיו בחבר, ואז צא בצורה אקטיבית לחפש את הבן אדם הנכון, שיכול לעמוד בקריטריונים האלו, ולהיות לך חבר אמת.

חשוב על החבר הכי קרוב שלך.
מה בדיוק מחזיק את הקשר ביניכם?

קהלת הוא ספר התנ"ך של חכמת חיים שחיבר שלמה המלך.

הרב נח ויינברג (1930-2009) הוא המייסד של ישיבת אש התורה. במהלך 50 שנה, תוכניותיו החינוכיות מלאות חזון וציון. התקבלו באהבה רבה על ידי מאות אלפי יהודים בארץ ובעולם. סדרת 48 דרכים לחכמה הוא הפרשנות הקלאסית שלו על פירוש אבות, פרק 6.

קנה לך חבר

11 תלמוד – אבות א:ו

יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר...

רמב"ם – פירוש המשניות (אבות א:ו)

הכונה בזה שצריך לאדם שיקנה אוהב לעצמו, שיתקנו בו מעשיו וכל עניו, כמו שאמרו או "חברותא או מיתותא"...

ואמנם אוהב בטחון הוא שיהיה לאדם אוהב תבטח נפשו בו. לא ישמר ממנו – לא במעשה ולא בדבור. ויודיעהו כל עניו – הטוב מהם והמגונה – מבלתי שירא ממנו שישגיגהו בכל זה חסרון, לא אצלו ולא זולתו. כי כשיגיע לאדם בטחון באיש זה – השעור ימצא מנוחה גדולה בדבריו ובאהבתו הרבה.

ואוהב מעלה הוא שיהיה תאות שניהם וכונתם לדבר אחד, והוא הטוב. וירצה כל אחד להעזר בחבירו בהגיע הטוב ההוא לשניהם יחד. וזה האוהב אשר צוה לקנותו.

12 רבינו יונה – פירוש המשניות (אבות א:ו)

"קנה לך חבר" – בלשון קניה, שאם לא ימצאנו בחנם, יקחנו בכסף ויבזבז נכסיו כדי להשיג אל חבר טוב.

חשוב על מישהו שהיית רוצה לחזק קשר אתו. אם היו מקציבים 1000 ש"ח למען המטרה הזאת, איך היית נותן לחברות סיכוי אמתי להתפתח הלאה ולפרוח?

לסיפור מעורר השראה בנושא "חברות אמת", ראה דף 16 (נספח ב').

התלמוד – יסוד המשפט העברי. הושלם בשנת 2000 ה"ס בבבל. ישנו גם תלמוד ירושלמי שהושלם כמה מאות שנים לפני כן.
הרמב"ם (המאה ה-12, ספרד ומצרים) התחיל לחבר פירושי המשניות בגיל 23 במרוקו, והשלים תה כעבור שבע שנים במצרים.
רבינו יונה מגירונדי (קטלוגיה), מגדולי אנשי המוסר היהודי, ידוע בעיקר בעבודתו הקלאסית, שערי תשובה. הוא נפטר בספרד ב-1263.

בחירת חברים טובים

בחירת חברים: כלי מס' 1

13 משלי כז:כא

ואיש לפי מהללו.

רבינו יונה – שערי תשובה (ג:קמח)

פירושו: מעלות האדם לפי מה שיהלל. אם הוא משבח המעשים הטובים והחכמים והצדיקים, תדע ובחנת כי איש טוב הוא, ושרש הצדק נמצא בו.

הרב יצחק אבוהב – מנורת המאור (פרק יז)

והרוצה לדעת מידות חבריו יסתכל במה שהוא משבח. אם משבח הטובות, בידוע שהוא בעל מדות טובות, ואם בהפך הוא בהפך.

והוא שאמר שלמה ע"ה: "מצרף לכסף וכור לזהב, ואיש לפי מהללו." אינו מהלל אלא הדומה למדותיו, אם רעים ואם טובים.

המפתח לבחירת חברים טובים הוא ההבנה מה באמת מניע אותם. סדרי העדיפויות האמיתיים של האדם נחשפים כאשר רואים מה הוא מעריך ואת מה הוא משבח. ציין שניים מ"גיבורי הילדות" שלך. אילו ערכים הם מייצגים?

כלי מס' 2

14 תלמוד – ערובין סה:

אמר רבי אילעאי: בשלשה דברים אדם ניכר – בכוסו, ובכיסו, ובכעסו. ואמרי ליה אף בשחקו.

הדרך שבה אדם מתנהג - כאשר הוא שיכון שקיע את המשאבים שלו, שמרגיז אותו - ונותנת אינדיקציה טובה לאישיות ולסדר העדיפויות שלו.

ציין כמה מאפייני אישיות שמבחינתך חשוב שיהיו קיימים בחבר, לדוגמה: אופטימי, נדיב לב, אמין, לא שיפוטי, רגיש, סבלני, מכיר טוב, בעל תקשורת טובה וכו'.
עכשיו תעדף: רשום את שתי התכונות שמבחינתך הן הכרחיות לגמרי ("ייהרג ואל יעבור"). בנוסף, ציין שתי תכונות "שליליות" שאתה רוצה להן חק מהן.

לרשימת המעלות המלאה, עיין בחוברת #1 בסדרה, "יסודות של אהבה".

15 שמואל א' יח:ג-ד

וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאֶהְבְּתוּ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ.
וַיִּתְּפֹשֵׁט יְהוֹנָתָן אֶת הַמַּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד...

כאשר האדם נותן מעצמו לאדם אחר, הנתינה הזאת יוצרת חיבור בין שניהם -
"חלק ממני נמצא כעת בתוך השני".

"כריתה" משמעותה לחתוך משהו. "ברית" משמעותה חיבור. לכאורה יש כאן אוקסימורון.

16 הגאון מווילנה - פירוש לספר יצירה (א:ח)

אומר לך מהו ענין ברית: והוא אדם שיש לו אוהב כנפשו, ורוצה שלא יפרוש ממנו,
אבל אי אפשר להיות אצלו, נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו, והן נקשרים
על ידי הדבר ההוא.

אע"פ שנוטל ממנו את הדבר, מ"מ כל מחשבתו שם הוא. ולשון ברית הוא הבטחה
שעל ידי הדבר ההוא, ודאי לא יתפרד ממנו.

וזהו ענין לשון כריתה - שכורת ממנו דבר הדבוק לו, ונותן לו.

מחויבות מבוססת על אמון. הבטחה לקיום תנאים שסוכמו בין שני הצדדים.
"כמו שאני משקיע בקשר בנאמנות ובמסירות, כך אני גם מצפה שהצד
השני יתנהג".

נסה לזכור פעם בחיים שבה התחייבת לחלוק משהו בעל ערך (זמן, משאבים,
רגשות) עם מישהו אחר. איך ההתחייבות הזאת עזרה לחיזוק הקשר ביניכם?

שמואל הנביא משח את שני מלכי ישראל הראשונים, שאול ודוד. קברו נמצא בצפון ירושלים.

הגאון מווילנה (הרב אליהו קרמר, 1720-1797) נחשב לרב הגדול ביותר ב-500 שנה האחרונות. היה ידוע שיטן שעתיים בלילה, כתב פרושים על כל ספרי היהדות הקלאסיים.

סימן הברית

במסגרת הזהות היהודית, המושג "כריתת ברית" מקבל ביטוי מעשי במצוות ברית המילה. אלוקים אמר לאברהם, היהודי הראשון, שאם ישמור את מצוות המילה לעולם, אזי גם ה' ישמור את הבטחתו אליו – לעולם.

17 בראשית – פרק יז

וְאַתָּה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ... וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ לְדֹרֹתֶם לְבְרִית עוֹלָם...
וּנְמַלְתֶּם אֶת בְּשׂוֹר עַרְלַתְכֶם, וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם.

הרב לוי בן גרשון (רלב"ג)

רוצה לומר: שתמיד ארצה שיקיימו זאת המצוה באופן שיהיה זה ברית עולם, שאני לך לאלהים ולזרעך אחרך. והנה יהיה זה סבה שיהיה ראוי זרעך לירש כל ארץ כנען ירושת עולם, ואז אהיה להם לאלוהים.

במשך כל שנות ההיסטוריה, היהודים הראו מסירות נפש מדהימה למצוות ברית המילה.

18 סיפורי חסידים מימי השואה – יפה אליאך

ענה הרבי: "האישה רצתה סכין, ואני אמרתי לה שאסור לאדם למהר את מיתתו, אפילו כאן במחנה הארור הזה".

הנאצי הוציא בסדזים סכין מתוך מעילו ונתן אותו לאישה, ואז צעד אחורה כדי ליהנות מהמראה של אישה יהודייה פחדנית הורגת את תינוקה ולאחר מכן את עצמה.

האישה הניחה בזהירות את בנה על הרצפה, והורידה את בגדיו. היא הרימה עיניה השמימה ואמרה: "ריבוננו של עולם, אתה נתת לי ילד יהודי טהור. כעת הוא בן שמונה ימים, ואנו עומדים להילקח אל תאי הגזים. הריני מחזירה אותו אליך, כיהודי טהור וקדוש".

מייד לאחר מכן היא לקחה את הסכין, ברכה "על המילה" ומלה את בנה.

רבי ישראל שפירא, האדמו"ר מבלאז'ו, נובד כפייה במחנות ההשמדה. יום אחד הוא ראה רכבות מגיעות למחנה, טעונות מטען אנושי ייחודי – נשים עם תינוקותיהן. מאות נשים מורעבות וחלשות, אוחזות בידיהן תינוקות קטנים ובוכיים.

לפתע החלה אישה אחת לצעוק "סכין! תנו לי סכין!" הרבי זרק מייד את כלי עבודתו ורץ אץ אל האישה. "אל תחשבי אפילו לרגע לטול את נשמתו של תינוקך", הרבי הצהיר, "לא משנה עד כמה המצב גרוע, ועד כמה הסבל שלנו בגיהנום הנאצי קשה, מוטל עלינו לנסות ולשרוד".

דבריו של הרבי נקטעו באמצעם בידי קלגס נאצי שחבט בו בחוזקה על עורפו והפיל אותו ארצה. "כלב יהודי!" שאג הנאצי. "מה אמרת לאישה הזאת? אמור לי עכשיו!"

מה המשמעות להיות חלק מהעם היהודי?

בראשית – הספר הראשון מתוך חמשת חומשי תורה.

הרב לוי בן גרשון (1288-1344), ידוע בכינויו הרלב"ג. פילוסוף צרפתי, תלמיד חכם, מתמטיקאי, רופא ואסטרונום.

סיפורי חסידים מימי השואה. יפה אליאך (1935-2016), ניצולת שואה, חוקרת ויוצרת "מגדל הפנים" במוזיאון השואה בווינגטון די. סי. (הסיפור מעובד עבור סדרת חכמת חיים).

לעולם לא לבד

הפוטנציאל העמוק ביותר לחיבור בין שני אנשים הוא נישואין.

- לדעתך, מהן שתי סיבות טובות להתחתן עם מישהו?
- מהן שתי סיבות מפוקפקות להתחתן עם מישהו?

השורשים של האהבה המחויבת טמונים בקשר הנישואין הראשון בהיסטוריה.

19 בראשית ב:יח

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים - לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.

תרגום אונקלוס

וַאֲמַר ה' אֱלֹהִים - לֹא תִקֵּין לְמַהוּי אָדָם בְּלַחְזוּדְהִי.

כאשר הפסוק מתאר את המושג "לבד", יותר מאשר הוא מתאר אותו כמצב של "בדידות" – כלומר, העדר קשר – הוא מתאר אותו כקיום שאינו מושלם. מה "לא מושלם" בלחיות לבד?

20 הרב חיים קמיל – אמרי חיים

מה היה חסר לאדם לפני בריאת העזר כנגדו עד כדי שנאמר עליו שלא טוב היותו לבדו? והרי דרשו חז"ל (תלמוד – סנהדרין נט:): "רבי יהודה בן תימא אומר: אדם הראשון מיסב בגן עדן היה, והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין", ומה חסר עוד במצב זה?

וביאר הרב חיים שמואלביץ זצ"ל – שלמרות כל המעלות שישנן ביד האדם, אם תחסר לו מעלת הנתינה וההטבה לאחרים, תחסר לו ממידת שלמותו, ותכלית האדם להטיב ולתת לאחרים.

ועל ידי מידת ההטבה זוכה להידמות לדרכי ה' – הטוב ומטיב. ולכן כתיב "לא טוב היות האדם לבדו", שהאדם מגיע אל שלמותו רק כשיש בידו את הכח ליתן לאחריו... וכעין זה כתב בהקדמה לספר *נפש החיים*... "שזה כל האדם: לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו ככל אשר ימצא בכחו לעשות".

כל קשר נישואין בריא מבוסס על נתינה הדדית. זוהי התשובה לשאלה המקורית שלנו: למה להתחתן?

תובנה

בראשית – הספר הראשון מתוך חמשת חומשי תורה. **אונקלוס** – אציל רומאי נודע שהתגייר. חי במאה הראשונה לספירה. **תרגום אונקלוס** – ש הארמי לחמשה חומשי תורה, מופיע ברוב המהדורות המודפסות של התנ"ך.

הרב חיים קמיל (1933-2005) ראש ישיבת אופקים, ישראל. תלמיד קרוב של הרב חיים שמואלביץ וחברותא של הרב נתן צבי פינקל.

- כלל לחיים – אם דבר מה באמת שווה משהו, הוא לא יבוא בחינם. קשר אמתי וחזק בנוי על הנכונות להשקיע.
- כאשר שני הצדדים הולכים "מעבר לנתינה" – מסכימים לתת יותר מ"חצי" – נוצרת חפיפה של אינטרסים משותפים. בדיוק במקום הזה, מתרחש "קסם החיים".

21 הרב יצחק ידידיה פרנקל – "עומר" (ניסן תשי"ח)

חסידים מספרים שפעם יצא הרבי החוזה מלובלין לטייל מחוץ לעיר, והתעכב על יד ביקתה כפרית מוקמת, שאיכר עסק בהרכבתה ובנינה מגזרי וכפיסי עצים. עמד זמן מה והסתכל במעשי האיכר.

אחרי שפנה ללכת שאלו המלווים: "מה ראה רבינו להתעכב כאן?"

השיב להם החוזה: "חידוש נתחדש לי ממעשיו שלו. האיכר בנה ביקתתו מעצים מחוספסים בלתי מהוקצעים שיש בהם בליטות כדרך גידולם. היה נראה לי כי הוא יטול כלי ויקוץ את הבליטות. אך האיכר לא כן עשה. אלא כל מקום שהיתה בקורה בליטה, קדח האיכר בקורת עץ המקבילה חור, והתאים הבליטה לחור. למדתי ממעשיו כי אם נדמה לנו שרואים בחסרון אצל הזולת, אין לקצץ בחסרונות הזולת. אלא לקדוח חור בעצמנו, כדי להתאים בנו גם את החסרון של חברנו".

המושג "ויתור" מתבטא בדרכים הבאות:

- לנהוג לפנים משורת הדין. (תוספות יום טוב – סוטה ט:טו)
- לא לעמוד על הכבוד של עצמך. (תורה תמימה – דברים לג, הערת שוליים סט)
- לא להתעקש תמיד על הזכויות של עצמך. (תלמוד – חולין קלד).
- להשלים עם הרצונות של האחר. (הנצי"ב – משיב דבר ג:י)

בתכנון חופשה עם בן הזוג, לא הצלחתם להסכים על היעד. בן הזוג שלכם אוהב מאוד את ההרים, אך אתם אוהבים מאוד את שפת הים. איך תחליטו במה לבחור?

הרב יצחק ידידיה פרנקל (1913-1986) נולד בפולין ולאחר מכן היה הרב הראשי של תל אביב. הוא חותנו של הרב הראשי ישראל מאיר לאו בחוזה ("חזון") מלובלין, רבי יעקב יצחק הורוביץ (1745-1815), היה מנהיג אהוב של החסידות הקדומה באירופה.

באשערט - משמיים

המילה "באשערט" בידיש משמעותה בן זוג שנקבע מראש - "האחד".
האם אתה מאמין במושג "נפש תאומה"?

22 רש"י - בראשית א:כז

שְׁבָרָאוּ שְׁנֵי פְרָצוּפִים בְּבְרִיאָה רִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן חִלְקוּ [לזכר ונקיבה] - א

הסיפור של אדם וחוה הוא גם הסיפור שלנו.
"נישואין" הם חיבור מחדש ואיחוד של ישות אחת.

23 זוהר - לך לך צא:

בההיא שעתא דאפיק קודשא בריך הוא נשמתין לעלמא, כל אינון רוחין ונשמתין
כלהו כלילין דכר ונוקבא דמתחברן כחדא... ובשעתא דנחתין... מתפרשין...
וכד מטא עידן דזווגא דלהון קודשא בריך הוא דידע אינון רוחין ונשמתין מחבר לון
כדבקדמיתא... וכד אתחברן, אתעבידו חד גופא חד נשמתא.

תרגום מארמית

כאשר הקב"ה בורא נשמה, כלולים בה חלקים של הזכר והנקבה כאחד. ובשעה
שהנשמה יורדת אל העולם, שני חלקים אלו מופרדים.
כאשר מגיע הזמן להתחתן, הקב"ה - שיודע את המקור האמיתי של שתי נשמות אלו -
מחבר את הזכר עם הנקבה כבתחילה, וברגע החיבור הם נעשים אחד, בגוף ובנשמה.

24 תלמוד - סנהדרין כב.

ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני.

25 מדרש רבה - בראשית יז:ח

[החיפוי] חר-בן-זוגו] מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דְּזִמְיָה? לְאַחַד שְׂאֵבַד אֲבָדָה, הוּא מְבַקֵּשׁ אֲבָדָתוֹ.

אם בני הזוג בנישואין "נקראים מראש", לדעתך למה כל כך הרבה
נישואים מסתיימים בגירושין?

לעוד תובנות בנושא "נישואין יהודיים", ראה חלק "נישואין" מסדרת "חכמת חיים".

אבן הפינה של המחויבות

בעמוד 3 הבנו שכוונת המילים "והיו לבשר אחד" (בראשית ב:כד) מתייחסת לצאצאים. "בשר אחד" י^ש להתפרש גם כחיבור רגשי בין הבעל והאישה.

26 תלמוד ירושלמי – נדרים ט:ז

הוא מקטע קופד, ומחת סכינא ליזוי – תחזור ותמחי לידיה?

תרגום מארמית

אדם שתוך כדי חיתוך בשר חתך בטעות את היד שלו, האם הגיוני שהוא יתנקם על כך בידו השנייה?

- המחויבות בנישואין היא כמו המחויבות לאבר בגוף.
- הידיעה הזאת מחזקת את ההחלטה של האדם לנסות ולהתגבר על התקופות המאתגרות, ולפרק את החבילה רק במקרה שהקשר ממש הורג את מי שנמצא בו.

27 הרב נחמיה קופרשמיט – Shmooze

המחויבות בנישואין מחייבת עד שהיא הורגת אותך. זוהי המשמעות האמתית של מחויבות. אף אחד לא כרע ברך ושאל "האם תתחנני איתי – לתקופה מסוימת?" **מחויבות לעולם.**

זמנים קשים

רק סוג כזה של מחויבות ימנע ממך לברוח כל פעם שהקשיים בנישואין נראים כבלתי ניתנים לפתרון. רק סוג כזה של מחויבות יעניק לך את הביטחון הנצרך להרשות לעצמך להיפתח, להיות פגיע ולחשוף את החולשות שלך.

נישואין בריאים מצריכים את היכולת לעמוד אל מול קשיים שעולים שוב ושוב, לדבר על בעיות שעולות, ולפתור אותם. נישואין בריאים משמעם להכיל את הכאב הכרוך בעמידה אל מול ה"התחמקות" שלך, לשאת באחריות הכרוכה בדאגה למישהו אחר, וללמוד איך לתת בצורה אמתית ומשמעותית. **רק מחויבות אמתית תמנע ממך לברוח מאתגרי הנישואין.** נישואין הם לא תמיד נוחים, אבל ככל שמשקיעים, כך גם רואים דיוודנדים.

בהרבה מקרים החשש מחתונה הוא סימן לאי רצון להתחייב למחויבות קבועה. אנו רוצים להיות בתוך קשר, אבל אנו רוצים שתמיד תהיה 'דלת חירום' בקרבת מקום. אך את ההנאה מאינטימיות אמתית אי אפשר להשיג כאשר נמצאים תמיד עם יד אחת על השאלטר, תמיד בהיכון לכבות את הקשר במקרה "הצורך".

יתכן שיש לך חברים או קרובים שממש קרובים אליך. ייתכן שיש לך ילדים שהם ממש כעין הארכה שלך. אך בן הזוג שלך – הוא אתה. אין שום קשר אחר בעולם שבו שני אנשים, קרובים ככל שיהיו, נעשים ישות אחת.

"להיות אחד" הכוונה היא שבן הזוג שלי הוא חלק ממני בדיוק כמו שהיד שלי היא חלק ממני. מה המחויבות שלי כלפי היד שלי? **אני לא מחויב ליד שלי, אני היד שלי.** "מה היא המחויבות שלי ליד שלי" היא שאלה שאני אשאל רק במקרה שהיד שלי מזוהמת, ומתחילה להעלות נמק.

לעולם

יש נישואין שנכנסים אל תוך מעגל מכווץ של אלימות. במקרים שכאלו גירושין הם הדבר הנכון. אבל האם זה באמת מה שקורה בכל קשרי הנישואין שנכנסים לתוך הסטטיסטיקה של ה-50% גירושין שקיימים כיום? או אולי זה מקרה של "קצת נמאס לנו אחד מהשני", "ההתלהבות הראשונית שהייתה לנו בקשר כבר לא קיימת", "אנו כבר לא צוחקים כמו שהיינו צוחקים פעם". אם מישהו היה אומר לכם שהוא עומד לקטוע את היד שלו בגלל "שכבר לא כיף לו אתה", הייתם יודעים מייד שהבן אדם משוגע.

אף אחד לא באמת "מחשב מחדש" את המחויבות שלו ליד שלו במקרה שהיא נשברה, או שהיא פשוט לא נראית טוב. אף אחד לא מרגיש שהנאמנות שלו מתרופפת אם הוא פוגש מישהו עם זוג ידיים יותר יפות משלו. הפעם היחידה שבה שאלת המחויבות עולה באמת היא במקרה שהיד שלו הורגת אותו, פשוטו כמשמעו.

דמיון שמישהו שאתה נאמן לו (לדוגמה, חבר או עמית לעבודה) מזיק לאחרים ומסרב להפסיק. האם יש "גבולות" לנאמנות שלך כלפיו? מה לעשות במצב כזה?

הרבה אנשים סובלים מפחד המחויבות. חשוב על מישהו שאתה מכיר
שסובל מהפוביה הזאת. ממה אתה חושב שהוא באמת מפחד?

28 רמח"ל – מסילת ישרים (פרק ט)

עוד ממפסידי הזריזות הוא רוב הפחד וגודל המורא מן הזמן ותולדותיו, כי פעם יירא
מהקור או מהחום, ופעם מהפגעים, ופעם מן החלאים, ופעם מן הרוח, וכן כל כיוצא
בזה. הוא הענין שאמר שלמה עליו השלום: "אמר עצל שחל בדרך, ארי בין הרחובות"...
יש יראה ראויה ויש יראה שוטה... אך היראה השוטה היא, שיהיה האדם רוצה להוסיף
שמירות על שמירות ויראה על יראה, ועושה משמרת למשמרתו באופן שיגיע מזה
ביטול לתורה ולעבודה...
ועל כיוצא בזה נאמר: "ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן" (תלמוד - חולין נו:), "ואין לו
לחכם אלא מה שעניו ראות" (תלמוד - בבא בתרא קלא.).
הוא עצמו ענין הפסוק שהבאנו למעלה: "ערום ראה רעה ונסתר", הא אינו מדבר אלא
בנסתר מן הרעה אשר רואה, לא ממה שיוכל להיות שיהיה אפשרי שיבוא.

אל תהיה זהיר "צדיק". עשה את שיעורי הבית שלך, וכך תהיה בטוח בעצמך שכאשר
אתה מחליט החלטה מחייבת, ההחלטה היא הנכונה בשבילך.

29 הרב אריה ניבין – "הפחד ממחויבות, והחיפוש אחר הנוחות"

על פי עצם ההגדרה – כל התחייבות משמעותית מביאה אתה תחומי אחריות חדשים.
משמע – תזוזה, גדילה, וכמובן גם יציאה מ"מרחב הנוחות" שלי.
הטכנולוגיה המודרנית גרמה לכך שהכול נמצא בהישג יד באופן מידי וקל, ולכן אנו
משווים את המושג "נוחות" למושג "הנאה". אך ההרגשה הזאת מוטעית ביסודה. הרבה יותר
טוב להשתתף באופן אקטיבי ב"משחק החיים", מאשר לשבת בצד ולראות את האחרים
משחקים בו. וכמו שכתוב בתלמוד: "לפום צערא אגרא" (אבות ה:כו).
נישואין הם עבודה קשה, והתוצאה המדהימה היא שני אנשים – שכל אחד מהם לבד
הוא "חצי נשמה" – הגדלים יחד כיחידה אחת. אי היכולת להתחייב סוגרת בפנינו את
האפשרות להכיר באמת את עצמנו. עוד סיבה שאנשים מפחדים להתחייב היא שמוסד
הנישואין בתרבות המערבית שבור מן היסוד. הרומנטיזציה ההוליוודית הדמיונית, והעובדה
שרוב קשרי הנישואין מסתיימים בגירושין כואבים, גרמו לכך שנהיינו ציניים לגמרי לגבי
האפשרות לפתח קשר נישואין יציב ומצלית.
אנו צריכים לשנות את דרך החשיבה שלנו. כאשר ירח הדבש מסתיים, אנו מגיעים מייד
למסקנה שבן הזוג שלנו אינו מושלם (ושאנחנו לא מושלמים). אם נראה את הנישואין ככלי
לגדילה וצמיחה אישית, אז כל הניסיונות הקשים, והעבודה הרבה שאנו צריכים להכניס אל
תוך הקשר הזה, יהוו מקור לשמחה גדולה. אך אם לא נסתכל כך על הדברים, הנישואין יהיו
סתם מטרד בלתי נצרך, וברור שאף אחד לא מעוניין לחיות חיים שכאלו.

כדי לקבל תמונה כללית על החיים שלך, חשוב על 15 השאלות הבאות. אל תופתע אם התשובות לא עולות בדעתך באופן מיידי. הרגע, סבלנות. התשובות נמצאות בתוך תוכך.

30

"בשביל מה אתה חי"

15 דרכים להגדיר את המטרות והערכים

מבוסס על "48 דרכים לחכמה" של הרב נח ווינברג, מעובד בידי הרב שרגא סימונס

1. איך אני מקצה את רוב הזמן, הכסף והאנרגיה שלי?
2. למה בחרתי בקריירה שלי? לו הבחירה הייתה בידי, האם הייתי משנה קריירה?
3. מהם הקווים המנחים שבהם אני משתמש כדי לשמר את האיזון העדין בין החיים והעבודה?
4. הם המחויבויות המשפחתיות שלי, ואיך הן משפיעות על החיים שלי?
5. באיזה סוג קהילה אני מעדיף לחיות, ולמה?
6. למי אני נותן צדקה, וכמה?
7. מהן האמונות החברתיות והפוליטיות הכי חזקות ועקרונות שלי?
8. מהן האמונות הדתיות שלי, ואיך הן משפיעות על החיים שלי?
9. מ-1 עד 10, עד כמה אני מעריך דברים גשמיים, ומה אני מסכים להקריב כדי להשיג אותם?
10. מה הם החסרונות והיתרונות הגדולים ביותר שלי?
11. מהו ההישג שאני הכי מרוצה ממנו בחיים?
12. מהי הפעילות שגורמת לי להרגיש הגשמה מלאה כל כך שאם רק הייתי יכול הייתי מעסיק את עצמי בה כל היום?
13. מהו החלום הגדול שלי לעתיד?
14. האם אני צועד בדרך הנכונה כדי להגיע אל היעד הזה? אם לא, מה אני צריך לשנות כדי להגיע לשם?
15. לאיזה "אידיאל גבוה" אני מחויב? למה האידיאל הזה חשוב לי כל כך?

בהירות וצלילות בנוגע לשאלה 15 הן המפתח למיקוד הנכון של כל שאר הדברים. זוהי "מטרת החיים" שלך – המשפט שהיית רוצה שיכתבו על הקבר שלך. איזה צעד יחיד אתה יכול לעשות עכשיו כדי לפנות לעצמך יותר זמן ואנרגיה למען ה"אידיאל הגבוה" הזה?

למידע נוסף על "ידיעת האני", ראה "חכמת חיים", סדרת "הצלחה".

31 הרב נח ויינברג והרב יעקב סלומון – "כוח האהבה"

מתוך הספר "What The Angel Taught You" (מבוסס על ספון)

מחכים שה"רוח הנכונה" תבוא ותתחיל להניע אותם אל יעד. הפעם לא שיחק המזל למלחים, והם ישבו כמה ימים טובים ללא שום רוח. המסע התעכב שוב ושוב, ועד שהרומאי הגיע סוף סוף לסוריה, קרני השמש הראשונות של היום הששים החלו כבר לבצבץ.

בדיוק כמו שסוכם לפני ששים יום, הוציאו הסוהרים את החבר הסורי מהכלא, והתחילו להוביל אותו אל מקום המיתה. באותם זמנים הייתה כל הוצאה להורג אירוע פומבי גדול, וכבר בשעה מוקדמת של הבוקר, התחילו אנשים להיאסף כדי לחזות ב"הופעה" שעמדה להתחיל. אחרי שהושלמו כל ההכנות, וההריגה עמדה לצאת לפועל, נכנס הרומאי לפתע בריצה אל ככר העיר וצעק, "רגע! חכו! אל תהרגו אותו! אני הוא האסיר האמתי!"

התליין עצר. הוא שחרר את הסורי, ועמד לקחת את הרומאי תחתיו. "רגע. חכה שניה", דרש הסורי, "אתם לא יכולים להרוג אותו. הזמן של ההסכם עבר. אני הערב, וממילא חיוב המיתה עבר אלי!"

שני החברים לא ויתרו: "תהרוג אותי!" "לא, תהרוג אותי!" הם פשוט עמדו שם והתנווכחו אחד עם השני על ה"זכות" להיהרג. ההמולה הייתה רבה, והקהל שהתאסף עקב אחרי הוויכוח המוזר בהתרגשות ובהתלהבות.

בסופו של דבר התערב הקיסר בכבודו ובעצמו בנעשה. מתוך תערובת של פלא ותדהמה הוא פנה אל זוג החברים והודיע, "אני אשחרר את שניכם לנפשכם, בתנאי אחד. שתעשו אותי לחבר השלישי בחבורה המיוחדת שלכם."

הנמשל

הי סיפור על חברות אמת. זוהי אחדות אמיתית.

ולכן אותו הפסוק (ויקרא יט:יח) שמצווה אותנו "ואהבת לרעך כמוך", גם מזכיר לנו ש"אני ה...". אחדות וחברות בין בניו של הקב"ה חשובות לו כל כך, שהוא כביכול אומר לנו "אם תאהבו אחד את השני, אזי אני רוצה להיות השלישי שבחבורה".

האחדות יקרה כל כך בעיניו של אלוקים, שאפילו כאשר אנו לא מתנהגים בצורה שבה אנו אמורים להתנהג, האחדות שלנו יכולה להשיג הרבה יותר ממה שאדם אחד – גדול, טהור, קדוש ומוכשר ככל יהיה – יוכל אי פעם להשיג. בעולם הספורט המושג הזה נקרא "עבודת צוות". קבוצות שמשחקות יחד, בלי אגו, כיחידה אחת, יכולות להתגבר על קבוצות אחרות, שעל הנייר הן הרבה יותר מוכשרות וחזקות מהן.

מחלוקות ומריבות תוך-יהודיות הן האויב הקשה והמתיש ביותר שלנו. חוסר הרמוניה מונע מאתנו להיות כוח שולט, ומפחית אותנו לאסופה אימפוטנטית של יחידים שמרוכזים אך ורק בעצמם.

אם אנו מאוחדים, אלוקים אתנו. אם אנו לא מאוחדים, אנחנו לבד "כוח האהבה".

לפני אלפיים שנה, היו שני צעירים יהודים שגדלו יחד והיו חברים טובים מאוד. הם חיו בזמן שבו האימפריה הרומית הייתה מחולקת לשניים – חצי אחד נשלט בידי קיסר שישב ברומא, והשני בידי קיסר שישב בסוריה. לאחר ששני הצעירים התחתנו, אחד מהם עבר לרומא, והשני לסוריה. הם פתחו יחד חברה לייבוא וייצוא, ואף שהם גרו במרחק רב אחד מן השני, הם נשארו חברים טובים מאוד.

יום אחד, כאשר הרומאי ביקר אצל הסורי, מישוהו האשים אותו בריגול עבור רומא, וקשירת קשר נגד הקיסר. האדם היה חף מכל פשע, וכל הסיפור היה לא יותר משמועה זדונית. אך הוא מייד הובא לדין לפני הקיסר הסורי, ונגזר עליו גזר דין מוות.

בעת ההוצאה להורג, הוא נשאל אם יש לו משאלה אחרונה. התחנן הרומאי ואמר: "בבקשה, אני מתחנן, אני חף מפשע, אך אין לי דרך להוכיח זאת. ולכן, אם ממילא אני הולך למות, אנא תנו לי קודם לחזור לרומא, לטפל בעסקי, ולומר שלום למשפחתי. הם לא מכירים את העסקים שלי על בוריים, הם לא יודעים מי חייב לי כסף, הם לא יודעים בדיוק איפה נמצאת כל הסחורה שלי. תנו לי לחזור לרומא, לטפל בכל העניינים הפיננסיים, ואז אני אחזור לכאן, ותוכלו להוציא את גזר הדין שלי לפועל".

הקיסר צחק לשמע הבקשה. "תגיד לי, השתגעתי? אתה באמת חושב שאני אתן לך ללכת? הרי אין שום דבר בעולם שאתה יכול לתת לי, שיבטיח את חזרתך לסוריה!"

ענה היהודי: "רגע. יש לי חבר שגר כאן בסוריה, והוא יסכים לעמוד כאן במקומי. הוא יהיה ערב לי, ואם אני לא אחזור, אתם יכולים להרוג אותו במקומי".

כעת, הקיסר כבר היה מסוקרן. "באמת? את זה אני חייב לראות. הבא את החבר שלך".

הסורי נקרא לבוא אל המלך. ואכן, הוא הסכים ללא היסוס להצעה של הרומאי. הוא הסכים לשבת בכלא במקומו, ולהיהרג במקרה שחברו לא יחזור מרומא.

הקיסר היה מופתע כל כך ממה שארע כרגע אל מול עיניו, שהוא הסכים לתת לרומאי ללכת. "אני אתן לך ששים יום. חזור הביתה. טפל בעסקים שלך. אך אם לא תחזור עד עלות השחר של היום הששים, החבר שלך יוצא להורג".

הרומאי יצא מייד למסע. הוא מיהר חזרה אל משפחתו כדי להיפרד ממנה ולסדר את כל עסקיו. לאחר שהדמעות זרמו כנחל, הוא אמר שלום לבני משפחתו, והחל את המסע חזרה לסוריה, עוד הרבה לפני שששים הימים התקרבו אל קיצם.

יום הששי

הדרך היעילה ביותר לנסיעות ארוכות באותו הזמן הייתה דרך הים, בספינות מפרשים. ומפרש כשמו כן הוא, הפרישה שלו, וממילא הנסיעה של הספינה, תלויה ברוח. לפעמים היו יורדי הים יכולים לשבת בים ימים ולילות ללא תזוזה, בעוד הם

הרב נח ויינברג (1930-2009) הוא המייסד של ישיבת אש התורה. הרב יעקב סלומון – מרצה ופסיכותרפיסט המתגורר בברוקלין, ניו יורק. חנוך – מחבר לא ידוע, יצא לאור לראשונה במאה ה-13.